വിദ്യാഭ്യാസ പത്രപ്രവർത്തനം മലയാളത്തിൽ

ഡോ. എൻ. വി. കൃഷ്ണവാരിയർ

അധ്യാപകനും വിദ്യാർത്ഥിയും തമ്മിലുള്ള നിരന്തരവും സശ്രദ്ധവും ആസൂത്രിതവും പ്രയോജനകരവുമായ പാരസ്പര്യമാണല്ലോ ഔപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസം. നിർദ്ദിഷ്ടമായ വിഷയം പൂർവനിർണിതങ്ങളായ അളവുകളിലായി വിദ്യാർത്ഥിയിലേക്ക് ക്രമത്തിൽ സംക്രമിപ്പിക്കുന്നതിന് അധ്യാപകൻ വാചികമായ പ്രഭാഷണത്തെയും ലിഖിതമായ പാഠപുസ്തകത്തെയും ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നു. ഇവയിൽ ലിഖിതമായ പാഠപുസ്തകത്തിനു പല പരിമിതികളുമുണ്ട്. ഒന്നാമത് അതിലുൾപ്പെടുത്താവുന്നത് നിർദ്ദിഷ്ടമായ വിഷയത്തിന്റെ സാമാന്യ രൂപരേഖ മാത്രമാണ്. വിഷയം ശ്രോതാവിന്റെ സ്മരണയിൽ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠം നേടുന്നതിനാവശ്യമായ വിശദീകരണത്തിനോ താരതമ്യ പരിശോധനകൾക്കോ ഒന്നും പാഠപുസ്തകത്തിൽ സ്ഥലം കണക്കാക്കുകയില്ല. മാത്രമല്ല, അനുദിവസം വളർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു വിജ്ഞാനമേഖലയുടെ എത്രയോ വർഷങ്ങൾക്കു മുൻപ് നിർജ്ജീവമായി ശിലീഭവിച്ചു കഴിഞ്ഞ രൂപമാണ് സാധാരണ നിലയിൽ പാഠപുസ്തകങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടാറുള്ളത്. പാഠപുസ്തകം പലപ്പോഴും ഒരു വ്യക്തിയുടെ സങ്കുചിത വീക്ഷണത്തെ മാത്രമേ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നുള്ളു എന്നുവരാം. പ്രതിപാദ്യ വിഷയത്തെപ്പററി ആ വിഷയത്തിൽ അഗാധമായ അവഗാഹം നേടിയിട്ടുള്ള അനേകരുടെ വ്യത്യസ്ത വീക്ഷണങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളാൻ പാഠപുസ്തകം വിദ്യാർത്ഥിയെ സഹായിക്കുകയില്ല. ഇത്തരം കാരണങ്ങളാൽ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് തുലോം അപര്യാപ്തമായ എങ്കിലും അനുപേക്ഷണീയമായ ഒരു മാധ്യമമാണ് പാഠപുസ്തകം.

പാഠപുസ്തകത്തിന്റെ പരിമിതികൾ നിപുണരായ അദ്ധ്യാപകരുടെ പ്രഭാഷണങ്ങൾ കൊണ്ടാണ് ഒരളുവരെ നികത്തപ്പെടുന്നത്. എന്നാൽ പ്രഭാഷണത്തിനും നിറയ്ക്കാനാവാത്ത ശൂന്യതകൾ ഒട്ടേറെയുണ്ട്. ഇവ ഒഴിവാക്കുന്നതിനായി പല വിഷയങ്ങളെ അധികരിച്ച് പണ്ഡിത സമിതികളോ പ്രത്യേക സ്ഥാപനങ്ങളോ നടത്തുന്ന ആനുകാലികങ്ങൾ മാത്രമേ ആശ്രയിക്കാവുന്നവയായി ഉള്ളു. ഭൗതിക ശാസ്ത്രങ്ങൾ, ജൈവശാസ്ത്രങ്ങൾ, ചരിത്രംപോലെയുള്ള മാനവിക വിജ്ഞാനങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ ഏതെങ്കിലും വിശേഷവൽകൃതമായ പാഠ്യ വിഷയത്തെ അധികരിച്ചുള്ള ഗവേഷണ പ്രബന്ധങ്ങളും ഈ വിഷയങ്ങളിൽ അതാതുകാലത്തുണ്ടാകുന്ന പുരോഗതിയെക്കുറിക്കുന്ന വിവരങ്ങളും പ്രത്യേകതരം പുസ്തകങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള നിരൂപണങ്ങളും മററുമടങ്ങുന്ന മാസികകൾ, ത്രൈമാസികങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയാണ് ഇക്കൂട്ടത്തിൽ മുന്നിട്ടു നിൽക്കുന്നത്. ഇവയോടൊപ്പം അക്കാദമിക നിലവാരത്തിൽ സാമാന്യ വിഷയങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്യുന്ന ആനുകാലികങ്ങളും ഉൾപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

മലയാളത്തിൽ പത്രപ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചത് ഈ ഇനത്തിൽപ്പെടുത്താവുന്ന ഒരു മാസികയുടെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തോടെയാണ് എന്നത് കൗതുകകരമായ ഒരു വസ്തുതയാകുന്നു. ഗുണ്ടർട്ടിന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ ഇല്ലിക്കുന്നിൽ നിന്നും കല്ലച്ചിൽ അടിച്ച് പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്ന "പശ്ചിമോദയം' ആണല്ലോ മലയാളത്തിലെ പ്രഥമപത്രമായി പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നത്. ചരിത്രം, ഭൂമിശാസ്ത്രം, ജ്യോതിശാസ്ത്രം മുതലായ ആധുനിക പാശ്ചാത്യ വിജ്ഞാന ശാഖകളുമായി മലയാളികളെ പരിചയപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു 'പശ്ചിമോദയം' പ്രവർത്തകരുടെ ലക്ഷ്യം. ഇന്നത്തെ ഭാഷയിൽ പറഞ്ഞാൽ സ്ക്കൂളുകളിൽ അധികവായനയ്ക്ക് ഉപകരിക്കുന്ന സാമഗ്രി, സുഗമമായ ഭാഷയിൽ, 'പശ്ചിമോദയം' അതിന്റെ വായനക്കാർക്ക് നൽകിപ്പോന്നു.

എന്നാൽ നിർഭാഗ്യവശാൽ ഈ രംഗത്തിൽ മലയാള പത്രപ്രവർത്തനം പിന്നീടു വളരെയൊന്നും പുരോഗമിക്കുകയുണ്ടായില്ല. വിജ്ഞാന പ്രധാനങ്ങളായ വിദ്യാഭ്യാസ-ആനുകൂല്യങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ നമ്മുടെ ഭാഷ ഇന്നും പരമദരിദ്രയായിത്തന്നെ നിലകൊള്ളുന്നു. ഉള്ള പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളിൽ കേരളഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിററ്യൂട്ട് മാസം തോറും മുടങ്ങാതെ പുറത്തിറങ്ങുന്ന 'വിജ്ഞാനകൈരളി'യും ഇടക്കിടെ വല്ലപ്പോഴും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന 'വിജ്ഞാനപോഷിണി'യും എടുത്തുപറയേണ്ടതാണ്. വിജ്ഞാന കൈരളി'യിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നത് വിവിധ-അക്കാദമി-വിഷയങ്ങളെപ്പററി കോളേജ് തലത്തിൽ അധിക വായനയ്ക്കും ഉപകരിക്കുന്ന ലേഖനങ്ങളാകുന്നു. ഗവേഷണ പ്രബന്ധങ്ങളുടെ മലയാള പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് 'വിജ്ഞാനപോഷിണി'യുടെ ഉള്ളടക്കം. ഈ രണ്ടിന്റേയും പ്രസിദ്ധീകരണം തുടങ്ങിവെച്ചത് ഞാനാണെന്ന കാര്യത്തിൽഎനിക്ക് സീമാതീതമായ ചാരിതാർത്ഥ്യമുണ്ട്. മലയാള മനോരമ ദ്വൈവാരികയായി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന 'ഭാഷാപോഷിണി' സാഹിത്യപരമായ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് അദ്വിതീയമായ സേവനമാണ് നിർവഹിച്ചു വരുന്നത്. കേരള സർവകലാശാലയിലെ മലയാളം വകുപ്പ് പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന 'ഭാഷാസാഹിതി', കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമിയുടെ 'സാഹിത്യലോകം', ഡോക്ടർ സി. കെ. കരിം കുറേകാലം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച 'ചരിത്രം' മുതലായവവും ഇക്കൂട്ടത്തിൽ പരാമർശം അർഹിക്കുന്നു.

ശാസ്ത്ര സാഹിത്യ-പരിഷത്താണ് മലയാളത്തിൽ വിദ്യാഭ്യാസ പത്രപ്രവർത്തനത്തിനു ഗണ്യമായ സേവനം അനുഷ്ഠിച്ച ഒരു ജനകീയ സംഘടന. പ്രാഥമിക ക്ലാസുകളിലെ വിദ്യാർത്ഥികളെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള 'യുറീക്ക', സെക്കൻററി ക്ലാസുകളിലെ വിദ്യാർത്ഥികളെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള 'ശാസ്ത്ര കേരളം', കുറെക്കൂടി ഉയർന്ന നിലവാരത്തിലുള്ള 'ശാസ്ത്രഗതി'എന്നീ ആനുകാലികങ്ങൾ പരിഷത്തിന്റെ വകയായി പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്

വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വിജ്ഞാന താൽപര്യം വളർത്തുന്നതിൽ ഈ പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ നൽകിയിട്ടുള്ള സഹായം കുറച്ചൊന്നുമല്ല.

എന്നാൽ വിഭിന്ന വിജ്ഞാന ശാഖകളിൽ വിശേഷവൽകൃതങ്ങളായ ആനുകാലികങ്ങൾ കേരളത്തിൽ അപൂർവമായേ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളൂ; പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടവയ്ക്കുതന്നെ ദീർഘായുര്യോഗം ഉണ്ടായിട്ടുമില്ല. കുററകരമായ അനാസ്ഥയാണ് ഈ വിഷയത്തിൽ നമ്മുടെ സർവകലാശാലകൾ ഇന്നോളം അനുവർത്തിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു പറയാതെ തരമില്ല. ക്ലാസുകൾക്ക് പുറത്തുള്ള വിജ്ഞാന വ്യാപനം തങ്ങളുടെ കൃത്യങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്ന് കേരളത്തിലെ സർവകലാശാലകൾ ഇനിയും അംഗീകരിച്ചതായി തോന്നുന്നില്ല.

ഇവിടെ പരാമർശിച്ച പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായി അദ്ധ്യാപക സംഘടനകളുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ അവരുടെ തൊഴിൽപരമായ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് മുൻതൂക്കം നൽകി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന ആനുകാലികങ്ങളും വിദ്യാഭ്യാസ പത്ര പ്രവർത്തനത്തിന്റെ പരിധിയിൽപ്പെടാവുന്നതാണ്. കൊച്ചി അധ്യാപക സംഘടനകളുടെ മുഖപത്രമായിരുന്ന 'കൊച്ചിൻ ടീച്ചേഴ്സ് മാഗസിൻ' ഇക്കൂട്ടത്തിൽ എടുത്തു പറയത്തക്ക ഒന്നാകുന്നു. ഇതിൽ ഇംഗ്ലീഷിലെന്നപോലെ മലയാളത്തിലുമുള്ള ലേഖനങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു. 1949-50 വർഷങ്ങളിൽ ഈ പ്രസിദ്ധീകരണവുമായി ബന്ധപ്പെടാൻ ആ സംഘടനയുടെ കാര്യദർശി എന്ന നിലയിൽ എനിക്ക് അവസരമുണ്ടായിരുന്നു. 1948 അവസാനത്തിൽ കൊച്ചി എയ്ഡഡ് പ്രൈമറി സ്കൂൾ അദ്ധ്യാപക സംഘടനകളുടെ മുഖപത്രമായി കുറെക്കാലം പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട 'ജനയുഗം' എന്ന വാരികയുടെ പത്രാധിപത്യവും എന്നിൽ നിക്ഷിപ്തമായിരുന്നു. എയ്ഡഡ് സ്കൂളുകളിലെ അധ്യാപകർക്ക് സർക്കാരിൽനിന്നും നേരിട്ട് ശമ്പളവും പൗരാവകാശങ്ങളും ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് ഈ വാരിക വളരെയധികം കാര്യക്ഷമമായി പ്രവർത്തിക്കുകയുണ്ടായി. വിവിധ വിഭാഗങ്ങളിലും വ്യത്യസ്ത തലങ്ങളിലുംപെട്ട അധ്യാപക സംഘടനകളുടെ മുഖപത്രങ്ങളായിവേറെയും എത്രയോ ആനുകാലികങ്ങൾ മലയാളത്തിൽ മുമ്പ് പ്രസിദ്ധീകൃതങ്ങളായിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോഴും ഇത്തരം ചില ആനുകാലികങ്ങൾ നിലവിലുണ്ട്. പക്ഷേ ഗണ്യമായ പ്രഭാവം ഉളവാക്കുവാൻ ഇവയ്ക്ക് സാധിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് തോന്നുന്നില്ല.

കോളേജുകൾ, ഹൈസ്കൂളുകൾ മുതലായ വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്ന് വർഷത്തിലൊരിക്കലോ കൂടുതൽ തവണകളിലോ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെടുന്ന 'ക്യാമ്പസ്' പത്രങ്ങളെയും ഇക്കൂട്ടത്തിൽ പരിഗണിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു. പക്ഷെ അവയെപ്പററി വിശദമായ പരാമർശത്തിന്ന് ഇവിടെ മുതിരുന്നില്ല.

സുശക്തമായ മാധ്യമം

വാർത്താവിതരണത്തോടൊപ്പം ഉദ്ബോധനം, വിനോദപ്രദാനം എന്നിവകൂടി പത്രപ്രവർത്തനത്തിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളായി പറയപ്പെടാറുണ്ടല്ലോ. ഉദ്ബോധനത്തിൽ കൂടുതൽ ഊന്നുമ്പോൾ പത്രം അനൗപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ സുശക്തമായ മാധ്യമമായിത്തീരുന്നു. ജീവിതത്തിന്നുള്ള തയ്യാറെടുപ്പാണ് വിദ്യാഭ്യാസം എന്നും (learn to be) ഈ തയ്യാറെടുപ്പ് ജീവിതകാലം മുഴുവൻ തുടർന്നു നിൽക്കേണ്ട ഒരു പ്രക്രിയയാണെന്നും (Life-long Education) ഇപ്പോൾ പരിഷ്കൃതലോകത്തിലെങ്ങും അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ആജീവനാന്ത വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് സഹായിക്കുന്ന മാധ്യമങ്ങളിൽ ഏററവും പ്രമുഖമായ സ്ഥാനം നൽകേണ്ടത് പത്രങ്ങൾക്കും ആനുകാലികങ്ങൾക്കുമാകുന്നു. റേഡിയോവിന്റെയും ടെലിവിഷന്റെയും പ്രാധാന്യം കുറച്ചു കാണാതെയാണ് ഈ പ്രസ്താവന നടത്തിയിട്ടുള്ളത്.

വിജ്ഞാനത്തിന്റെ വിവിധ മേഖലകളിൽ അപ്പോഴപ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന വികാസങ്ങൾ വായനക്കാർക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നതിൽ കേരളത്തിലെ ദിനപത്രങ്ങളും ആനുകാലികങ്ങളും പ്രശംസാർഹമായ പങ്കുവഹിച്ചുവന്നിട്ടുണ്ട്. വിനോദത്തേക്കാൾ പലപ്പോഴും വിജ്ഞാന വ്യാപനത്തിനാണ് നമ്മുടെ പ്രധാനപ്പെട്ട ആനുകാലികങ്ങൾ പ്രധാന്യം നൽകിവന്നത്. പ്രൗഢങ്ങളായ എത്രയോ ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ നമ്മുടെ വാരികകളിൽ തുടർച്ചയായി പ്രകാശിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. നോവലോ കഥയോ വായിക്കുന്നതിൽ ഒട്ടും കുറയാത്ത താൽപര്യത്തോടെ ഇവയിൽ പലതും മലയാള വായനക്കാർ ആസ്വദിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. വേണ്ടവിധത്തിൽ സംവിധാനം ചെയ്തു സമർപ്പിക്കുന്നപക്ഷം ഏതു ശാസ്ത്രവും വായനക്കാരിൽ വലിയ ഒരു വിഭാഗത്തിന് ആകർഷകമല്ലാതെ വരില്ല എന്നാണ് എന്റെ അനുഭവം.

പത്രങ്ങളുടെ പങ്ക്

അടുത്തകാലത്തായി നമ്മുടെ ദിനപ്രത്രങ്ങൾ വിദ്യാഭ്യാസ പത്രപ്രവർത്തനരംഗത്തിനു കൂടുതൽ സംഭാവനകൾ നൽകിത്തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നതിന് അവയിലെ പല പംക്തികൾ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. കൃഷി, സാമ്പത്തികരംഗം, സയൻസ്, നിയമം, ആരോഗ്യശാസ്ത്രം ടെക്നോളജി മുതലായ പല വിഷയങ്ങൾ ലഘുവായോ ഗൗരവത്തോടെയോ പ്രതിപാദിക്കുന്ന പംക്തികൾ നിശ്ചിത ദിവസങ്ങളിൽ നമ്മുടെ ദിനപത്രങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്. വായന കൂടുതൽ കാര്യമായി എടുത്തിട്ടുള്ള സാധാരണ പൗരർക്ക് ഈ പംക്തികൾ എത്രമാത്രം പ്രയോജനകരങ്ങളാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ല.

ഭരണത്തിന്റെ എല്ലാരംഗങ്ങളിലും സാമാന്യജനങ്ങൾക്കു പങ്കാളിത്തം ഉണ്ടാവുന്നില്ലെങ്കിൽ ജനാധിപത്യം പരമാവധി ദുർബലപ്പെടുകയും വീണ്ടെടുക്കാനാകാത്തവിധം ദുഷിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്ന് ഇക്കഴിഞ്ഞ നാലു പതിററാണ്ടുകളിലെ അനുഭവം നമ്മെ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിജ്ഞാനത്തിന്റെ പലമേഖലകളിലും ശാസ്ത്രീയവും ഭ്രാന്തിരഹിതവുമായ ബോധം നേടിയെങ്കിൽ മാത്രമേ സാധാരണ പൗരന് ഭരണത്തിന്റെ വ്യത്യസ്തതലങ്ങളിൽ പ്രയോജനകരമായി പങ്കെടുക്കുവാൻ കഴിവുകൈവരികയുള്ളു. പൗരൻമാരിൽ ഈ ബോധം ഉളവാക്കുകയാണ് അനൗപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം. സാക്ഷരത നേടിക്കഴിഞ്ഞവരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അനൗപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസം നൽകുന്നതിനുള്ള ഏററവും ശക്തമായ മാധ്യമം പത്രമാകുന്നു. ഓരോ വിഷയത്തിലും പ്രസക്തങ്ങളായ വിവരങ്ങൾ അനുക്രമമായി നൽകാനും വ്യത്യസ്തങ്ങളായ പല വീക്ഷണകോണങ്ങൾ അവതരിപ്പിച്ച് മുമ്പിലുള്ള അനേകം വികല്പങ്ങളിൽ ഏററവുമധികം പ്രയോജനകരമായതു തിരഞ്ഞെടുക്കുവാൻ കഴിവു നൽകുന്ന വിവേചനശീലം വായനക്കാരിൽ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കാനും പത്രങ്ങൾക്കുള്ള കഴിവ് മററൊരു മാധ്യമത്തിന്നുമില്ല. ഇക്കാരണത്താൽ വരും വർഷങ്ങളിൽ പൊതുപത്രപ്രവർത്തനത്തിലെ വലിയൊരു മേഖല വിദ്യാഭ്യാസ പത്രപ്രവർത്തനത്തിന്നായി നീക്കിവെക്കേണ്ടത് ആവശ്യമായി വരുമെന്ന് നിസ്സംശയം പറയാം.

സ്വന്തം ഉത്തരവാദിത്വത്തെപ്പററി പൂർണ്ണമായ ബോധമുള്ള ഒരു പത്രപ്രവർത്തകനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ കൂടുതൽ ഉയർന്ന ഒരു രൂപം മാത്രമാണ് പത്രപ്രവർത്തനം. ജനങ്ങളെ ഉദ്ബുദ്ധരാക്കി കർമ്മരംഗത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നതിലാണ് പത്രപ്രവർത്തനത്തിന്റെ ചാരിതാർത്ഥ്യം. പത്രപ്രവർത്തനം യഥാർത്ഥത്തിൽ സാഫല്യം നേടുന്നത് അതൊരു വിദ്യാഭ്യാസ പ്രവർത്തനമായിത്തീരുമ്പോഴാകുന്നു. ഈ മേഖലയിലുള്ള പ്രവർത്തനമാണ് പത്രാധിപനെ ആചാര്യ പദവിയിലേക്ക് ഉയർത്തുന്നത്. മലയാള പത്രപ്രവർത്തനത്തിൽ കേസരി ബാലകൃഷ്ണപിള്ള എക്കാലവും ആചാര്യനായി ആദരിക്കപ്പെടുമെങ്കിൽ അതിനുള്ള കാരണം മററൊന്നല്ല. O

അവലംബം: കേരളപ്രസ് അക്കാദമി 31-8-1983-ൽ നടത്തിയ കുറൂർ നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് സ്മാരക പ്രഭാഷണം.